Analyse ILD bevraging ouders

Inhoudsopgave

1. Een overzicht van de vragen 2
2. Inleiding 3
3. Methodiek van de bevraging en gegevensverwerking 4
   - 3.1. Opzet van de bevraging 4
   - 3.2. Dataverwerking en analyseproces 4
   - 3.3. Gebruik van een Large Language Model (LLM) binnen Microsoft Copilot 5
4. Thema Informatie 7
   - 4.1. Kerncijfers 7
   - 4.2. Wat ouders hiermee bedoelen (kwalitatief) 7
   - 4.3. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD? 7
5. Thema Inhoud & Organisatie 8
   - 5.1. Wat weten ouders over de inhoud? 8
   - 5.2. Weten ouders dat ILD beoordeeld wordt? 8
   - 5.3. Verschillen tussen levensbeschouwingen 8
   - 5.4. Wat ouders hiermee bedoelen (kwalitatief) 8
   - 5.5. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD? 9
6. Thema Draagvlak 10
   - 6.1. Kerncijfers 10
   - 6.2. Verschillen tussen levensbeschouwingen 10
   - 6.3. Verbanden met informatie, inhoud en organisatie 10
   - 6.4. Wat ouders hiermee bedoelen (kwalitatief) 10
   - 6.5. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD? 10
7. Kwalitatieve analyse 11
   - 7.1. Inductieve analyse 11
   - 7.2. Deductieve analyse 11
8. Conclusies & aandachtspunten voor beleid en praktijk 12
   - 8.1. Beleidsanalyse 12
   - 8.2. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD? 13
9. Slotwoord 13
10. Bijlage 14

1. Een overzicht van de vragen

Categorisering vraag	Code vraag	Inhoud van de vraag
Profielvraag	Q1	Mijn kind volgt:
Thema informatie	Q2	Ik krijg informatie van de school over interlevensbeschouwelijke dialoog
	Q3	Ik krijg informatie van de leerkracht over de interlevensbeschouwelijke dialoog
	Q4	Ik krijg informatie van mijn kind over interlevensbeschouwelijke dialoog
Thema inhoud	Q5	Ik ben op de hoogte van de inhoud van de lessen interlevensbeschouwelijke dialoog
Thema organisatie	Q6	Ik weet hoe de les interlevensbeschouwelijke dialoog wordt georganiseerd op de school van mijn kind.
Thema inhoud	Q7	Mijn kind krijgt een beoordeling interlevensbeschouwelijke dialoog.
Draagvlak	Q8	Interlevensbeschouwelijke dialoog biedt mijn kind een kans om andere leerlingen beter te leren kennen met al hun verschillen en gelijkenissen.
	Q9	Interlevensbeschouwelijke dialoog helpt mijn kind in de zoektocht naar zin, betekenis en levenswijze.
	Q10	Het gesprek in de les interlevensbeschouwelijke dialoog verloopt open en respectvol.
Open vraag	Q11	Dit wil ik nog zeggen over interlevensbeschouwelijke dialoog:

2. Inleiding

Interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD) is een onderwijsbenadering waarin leerlingen vanuit verschillende levensbeschouwingen in gesprek gaan over waarden, zingeving, identiteit en maatschappelijke thema's. Het doel is om jongeren te ondersteunen in het leren kennen van zichzelf én de ander, op een respectvolle en open manier. ILD maakt deel uit van de levensbeschouwelijke vorming op school in de derde graad van het secundair onderwijs.

Het GO! en EI&V voerde deze ouderbevraging uit om beter te begrijpen hoe ouders ILD ervaren, welke informatie ze ontvangen, hoe duidelijk de inhoud en organisatie voor hen zijn en in welke mate ze het draagvlak voor ILD bij hun kind inschatten. Daarnaast kregen ouders de kans om open feedback te delen.

Dit rapport bundelt de resultaten in drie inhoudelijke thema's:

1. **Informatie**
2. **Inhoud en organisatie**
3. **Draagvlak**

Daarnaast wordt een kwalitatieve analyse van de open antwoorden geïntegreerd, inclusief representatieve citaten.

3. Methodiek van de bevraging en gegevensverwerking

3.1. Opzet van de bevraging

De ouderbevraging werd ontworpen om op een toegankelijke en betrouwbare manier zicht te krijgen op de ervaringen en verwachtingen van ouders rond interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD).

De vragenlijst bestond uit:

- Een profielvraag over de levensbeschouwelijke richting die het kind volgt.
- Negen Likert-items (Q2–Q10) die peilden naar drie centrale thema's:
  - informatie
  - inhoud & organisatie
  - draagvlak
- Eén open vraag (Q11) waarin ouders vrij hun mening of suggesties konden formuleren.

In totaal vulden **982 ouders** de vragenlijst. Alle stellingen (Q2–Q10) werden beantwoord; er waren geen ontbrekende waarden. Ouders gaven hun mening op een vijfpuntenschaal (van *Helemaal oneens* tot *Helemaal eens*) en konden op het einde een open opmerking toevoegen. We maken bij het afnemen van deze digitale bevraging een belangrijke nuance. Met digitale bevragingen zijn sociaal-culturele kwetsbare groepen vaak onder gerepresenteerd. We gaan er dan ook van uit dat ook wij deze doelgroep met onze digitale bevraging minder bereiken.

3.2. Dataverwerking en analyseproces

Voor dit onderzoek naar de implementatie van interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD) werd een **mixed-methodsbenadering** toegepast, waarbij kwantitatieve en kwalitatieve data systematisch werden verzameld, opgeschoond en geanalyseerd. Deze benadering maakt het mogelijk om zowel patronen en verbanden te identificeren als deze te verdiepen en te verklaren vanuit de ervaringen van ouders.

3.2.1. Codering van de Likert-schaal stellingen

Alle kwalificaties werden omgezet naar een numerieke 1–5-schaal:

1 = Helemaal oneens
2 = Eerder oneens
3 = Neutraal
4 = Eerder eens
5 = Helemaal eens

Deze uniforme codering maakte het mogelijk om gemiddelden, spreidingen en indices te berekenen.

3.2.2. Constructie van thematische indices

We maken 4 inhoudelijke indexen:

- **Informatie-index**
  In welke mate ouders vinden dat ze voldoende info krijgen van school, leerkracht en kind.

- **Inhoud-index**
  In hoeverre ouders aangeven zicht te hebben op *wat* ILD inhoudt en hoe hun kind ervoor beoordeeld wordt.
- **Organisatie-indicator**
  Hoe helder het organisatorische aspect van ILD voor ouders is (groepsindeling, lesvorm, frequentie…).
- **Draagvlak-index**
  De mate waarin ouders vinden dat ILD bijdraagt aan kennismaking met verschillen, zingeving en een open/veilig gesprek.

Per respondent werden vier variabelen berekend:

- Informatie-index = gemiddelde van Q2–Q4
- Inhoud-index = gemiddelde van Q5 en Q7
- Organisatie-indicator = score op Q6
- Draagvlak-index = gemiddelde van Q8–Q10

Deze indices geven een samenvattend beeld van hoe ouders elk thema ervaren, zonder individuele privacy te schenden.

3.2.3. Statistische analyses

Om verschillen tussen ouders uit verschillende levensbeschouwelijke richtingen te onderzoeken, werd gebruikgemaakt van:

- ANOVA: om te toetsen of gemiddelde scores tussen groepen verschillen
- Post-hoc analyses (Tukey) wanneer relevant
- Groepsgemiddelden en frequentietabellen voor een genuanceerde interpretatie

3.2.4. Kwalitatieve analyse van open antwoorden

Alle open antwoorden werden thematisch geclusterd. Daarbij werd zowel inductief (ideeën laten ontstaan uit de data) als deductief (koppeling aan de drie ILD-thema's) gewerkt.

3.3. Gebruik van een Large Language Model (LLM) binnen Microsoft Copilot

De verwerking van de dataset en de opmaak van dit rapport gebeurden met ondersteuning van een Large Language Model (LLM), geïntegreerd in Microsoft Copilot. De inzet van deze technologie had een duidelijk omschreven en gecontroleerde rol in het analyseproces:

3.3.1. Rol van het LLM

Het LLM werd gebruikt voor:

- het verwerken van de grote hoeveelheid tekst in de open vraag;
- het structureren van thema's en clusteren van veelvoorkomende patronen;
- het formuleren van samenvattingen bij berekende statistieken;
- het ondersteunen bij de rapportopmaak

Wat deed het LLM niet?

- voerde geen statistische berekeningen uit zonder voorafgaande code;
- verzond geen gegevens en zocht niets op buiten deze dataset;

- interpreteerde uitsluitend cijfers en patronen die reeds in het databestand aanwezig waren of door de Python-analyses werden weergegeven.

Alle statistische bewerkingen (codering, gemiddelden, indices, ANOVA) gebeurden via transparante Python-scripts binnen een gecontroleerde omgeving.

3.3.2. Waarborging van betrouwbaarheid en privacy

Het LLM kreeg uitsluitend toegang tot:

- de geanonimiseerde dataset
- de reeds berekende resultaten
- de inhoud van de open antwoorden zonder identificeerbare gegevens

Het model werd niet gevoed met persoonsgegevens, en alle antwoorden werden uitsluitend op groepsniveau geïnterpreteerd om anonimiteit en vertrouwelijkheid te waarborgen.

4. Thema Informatie

(Q2–Q4 + informatie-index)

4.1. Kerncijfers

De gemiddelde scores voor informatie liggen laag:

- **Q2 – Info van de school:** 2.28
- **Q3 – Info van de leerkracht:** 2.12
- **Q4 – Info via het kind:** 2.91
- **Informatie-index (Q2–Q4):** 2.44

De meerderheid van de ouders scoort in de categorieën *Helemaal oneens*, *Eerder oneens* of *Neutraal*. Er is een duidelijk patroon: communicatie via school en leerkracht wordt als beperkt ervaren, terwijl sommige ouders wél iets vernemen via hun kind.

Tussen levensbeschouwingen zijn verschillen zichtbaar, maar voorzichtig te interpreteren. Ouders in alle groepen rapporteren een tekort aan informatie; in sommige groepen (bv. NCZ) komt dat wat sterker naar voren, in andere iets minder, maar de trend is overal gelijkaardig.

4.2. Wat ouders hiermee bedoelen (kwalitatief)

De open antwoorden bevestigen dit beeld heel sterk: informatie is veruit het meest genoemde aandachtspunt. Ouders schrijven letterlijk:

- “Ik ben niet op de hoogte over de inhoud van de lessen.”
- “Wij ontvangen absoluut geen info over de werkwijze, inhoud of doelstellingen.”
- “Geen idee wat dit vak inhoudt, dus kan er mij niet over uitspreken.”

Veel ouders geven aan dat ze zelfs niet wisten dat ILD bestond, of dat ze dit pas via deze bevraging ontdekten.

4.3. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD?

Samengevat geven veel ouders aan dat ze **onvoldoende zicht hebben op wat ILD is, hoe het wordt georganiseerd en wat hun kind precies doet tijdens de lessen**. Ouders willen vooral:

- basisuitleg over het doel van ILD
- overzicht van thema’s of projecten

- duidelijke communicatie op vaste momenten
- zicht op evaluatie of verwachtingen

Deze vraag naar communicatie is een brede, levensbeschouwingsneutrale bevinding.

5. Thema Inhoud & Organisatie

(Q5–Q7 + inhoudsindex + organisatie-indicator)

5.1. Wat weten ouders over de inhoud?

De gemiddelde score voor kennis van de inhoud (Q5) is **2.40**, en ook kennis van organisatie (Q6) scoort laag (**2.25**).

De inhoudsindex (Q5 + Q7) bedraagt **2.86**. De meeste ouders plaatsen zich in de lagere categorieën (*oneens* of *neutraal*): ze weten simpelweg weinig over wat ILD inhoudt.

5.2. Weten ouders dat ILD beoordeeld wordt?

Veel ouders antwoorden *Neutraal* op Q7 (44,7%). De open antwoorden verklaren waarom: “Ik weet eigenlijk niets over hoe dit vak gegeven wordt, of het beoordeeld wordt.”

Dit verklaart de grote hoeveelheid neutrale antwoorden.

5.3. Verschillen tussen levensbeschouwingen

De verschillen tussen ouders in verschillende levensbeschouwingen zijn **significant**, maar niet waardeoordelend: sommige groepen hebben iets meer zicht op de inhoud, anderen iets minder. Wat opvalt is dat in **alle** groepen er onzekerheid is en een brede spreiding in ervaringen. De bevinding is dat **het kennistekort algemeen** is en niet gebonden aan één specifieke groep.

5.4. Wat ouders hiermee bedoelen (kwalitatief)

Uit de kwalitatieve analyse komen terugkerende thema’s:

- **Herhaling van thema’s:** “Er mag meer variatie zitten in de lessen, vaak dezelfde onderwerpen.”
- **Onzekerheid over inhoud:** “Deze vragenlijst is moeilijk in te vullen zonder de inhoud te kennen.”
- **Leskwaliteit varieert:** sommige ouders spreken van sterke, engagerende leerkrachten; anderen melden chaos of weinig structuur.
- **Verwachting van meer breedte:** ouders vragen bredere maatschappelijke thema’s (racisme, sociale media, actualiteit), of meer evenwicht in aandacht voor verschillende levensbeschouwingen.

Citaten:

- “Onderwerpen mogen ruimer en meer over de andere godsdiensten gaan.”
- “Er mag gerust meer ILD gegeven worden en met een bredere kijk naar de maatschappij.”
- “Soms geen les door afwezigheid van de leerkracht.”

5.5. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD?

Wat gaat goed?

- Ouders zien potentieel en waarderen dat ILD gesprek, reflectie en diversiteit kan aanmoedigen.
- Sommige leerkrachten worden sterk geprezen voor hun aanpak.

Waar bestaan vragen?

- Ouders weten weinig over de concrete inhoud, organisatie en evaluatie.
- De ervaringen lijken sterk te variëren per klas of leerkracht.
- Er is nood aan meer transparantie en herkenbaarheid.

6. Thema Draagvlak

(Q8–Q10 + draagvlak-index)

6.1. Kerncijfers

De draagvlakvragen scoren het hoogst van alle thema's:

- **Q8 – kennismaking met andere leerlingen:** 3.55
- **Q9 – bijdrage aan zingeving:** 3.24
- **Q10 – open en respectvol gesprek:** 3.34
- **Draagvlak-index:** 3.38

Veel ouders zijn dus gematigd positief of neutraal. Ze zien de **potentiële waarde** van ILD, zelfs wanneer ze de concrete inhoud niet kennen.

6.2. Verschillen tussen levensbeschouwingen

Voor draagvlak zijn de verschillen **niet significant** (p = 0.226). Ook al verschillen groepen in informatie en duidelijkheid, hun **houding tegenover ILD** is relatief gelijklopend.

6.3. Verbanden met informatie, inhoud en organisatie

Uit de analyse blijkt:

- Ouders met **meer informatie** over ILD zijn **positiever** over het draagvlak.
- Onzekerheid of verwarring over inhoud en organisatie gaat vaak samen met **neutralere** of **deels kritische** draagvlakreacties.

Dit betekent dat beter geïnformeerde ouders meer vertrouwen hebben in het concept, maar een gebrek aan info of wisselende klaspraktijken dempt dat enthousiasme.

6.4. Wat ouders hiermee bedoelen (kwalitatief)

Positief:

- "Een echte aanrader, heel leerrijk."
- "Waardevol, een meerwaarde om hier aandacht aan te besteden."

Kritisch:

- "Godsdienst heeft in mijn ogen geen plaats op school."
- "Mijn zoon heeft geen positieve ervaringen; de lessen leiden tot conflicten."

6.5. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD?

Ouders staan **open** voor dialoog als pedagogisch principe. De uitdaging zit niet in de idee van ILD, maar in de **praktische uitvoering**, de **neutraliteit**, de **leskwaliteit** en de **transparantie**. Met betere communicatie en consistente aanpak kan het draagvlak verder groeien.

7. Kwalitatieve analyse

De inductieve analyse toont een consistent beeld over honderden reacties.

7.1. Inductieve analyse

1. **Communicatie & informatie**
    - Verreweg het grootste aandachtspunt.
    - Ouders willen weten wat ILD is, hoe het verloopt en wat hun kind doet.
2. **Inhoud & duidelijkheid**
    - Onzekerheid over concrete thema's, werkvormen en evaluatie.
    - Verzoek om brede, actuele en maatschappelijk relevante inhoud.
3. **Leskwaliteit & leerkrachtrol**
    - Verschillen tussen leerkrachten beïnvloeden ouderbeleving sterk.
    - Goede leerkrachten worden expliciet geprezen; minder gestructureerde praktijken zorgen voor onrust.
4. **Conflicten & klasdynamiek**
    - Sommige ouders melden spanningen tussen leerlingen over gevoelige thema's.
    - Behoefte aan goede moderatie en veilige klascontext.
5. **Waarde en meerwaarde**
    - Velen benadrukken het belang van dialoog in een diverse samenleving.
    - Ouders zien kritisch denken, respect en openheid als belangrijke doelen.
6. **Voorstellen voor verbetering**
    - Meer helderheid over doelen en aanpak.
    - Mogelijkheid voor ouders om thematische info te ontvangen.
    - Meer neutrale, respectvolle dialoogbegeleiding.
    - Regelmatiger communicatie via school of leerkracht.

7.2. Deductieve analyse

Voor de drie deductieve thema's kunnen we het volgende stellen:

- **Informatie**: open reacties bevestigen structurele informatiekloof.
- **Inhoud & organisatie**: veel ouders voelen zich onzeker, wat overeenkomt met lage scores.
- **Draagvlak**: ouders zijn positiever over het concept dan over de uitvoering; dit sluit exact aan bij de indices.

Sterktes volgens ouders:

- ILD kan blik verruimen, respect vergroten en gesprekken stimuleren.
- Sommige leerkrachten zorgen voor veilige en inspirerende dialogen.
- Ouders waarderen het idee van samen leren over verschillen.

Belangrijkste zorgen of drempels:

- Onzekerheid door gebrek aan communicatie.
- Wisselende leskwaliteit en klasdynamiek.
- Vrees voor polarisatie of gebrek aan neutraliteit.
- Onbekendheid met evaluatiepraktijken.

8. Conclusies & aandachtspunten voor beleid en praktijk

8.1. Beleidsanalyse

De combinatie van kwantitatieve resultaten en de ruime kwalitatieve input van ouders geeft een helder beeld van hoe interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD) vandaag door hen ervaren wordt. Over de drie thema's heen — informatie, inhoud & organisatie en draagvlak — ontstaat een samenhangend verhaal waarin cijfers en getuigenissen elkaar bevestigen.

Uit de **kwantitatieve analyse** blijkt allereerst dat ouders structureel **onvoldoende informatie** krijgen. De informatie-index is laag (2.44) en wordt in alle levensbeschouwelijke richtingen gekenmerkt door een grote hoeveelheid *oneens* en *neutraal*. De inductieve analyse bevestigt dit overtuigend: talloze ouders geven expliciet aan dat ze "geen idee hebben wat hun kind in ILD doet" of "nog nooit info ontvingen van school of leerkracht". Deze kwalitatieve signalen verklaren rechtstreeks waarom de informatie stellingen zo laag scoren.

Ook rond **inhoud en organisatie** ontstaat een vergelijkbaar patroon. De kwantitatieve scores voor de vragen over organisatie van ILD (resp. 2.40 en 2.25) en de inhoudsindex (2.86) tonen een algemeen kennistekort. De verwachting was dat onduidelijkheid rond inhoud en organisatie samenhangt met lagere tevredenheid. Die verwachting wordt volledig bevestigd in de open antwoorden. Ouders vinden de lessen soms te herhalend, niet transparant of onvoldoende gestructureerd, of ze geven aan geen zicht te hebben op de doelen of de wijze van evalueren. De kwalitatieve analyse maakt bovendien duidelijk dat leskwaliteit en klasdynamiek een bepalende rol spelen in de beleving, iets wat de kwantitatieve spreiding binnen groepen mee verklaart.

Het **draagvlak** toont een ander beeld. Ondanks het informatie- en het tekort aan kennis over wat tijdens de les gebeurd, staan ouders over het algemeen positief tot neutraal tegenover de idee van ILD. De draagvlak-index (3.38) is de hoogste van de drie, en de ANOVA-toetsing toont dat de verschillen tussen levensbeschouwingen hier **niet significant** zijn. Ook dit sluit nauw aan bij de inductieve kwalitatieve analyse: ouders waarderen het concept van ILD — dialoog, respect, kritisch denken — zelfs wanneer ze ongerust zijn over de uitvoering. Positieve citaten ("een aanrader, leerrijk") en kritische geluiden ("leidt soms tot conflicten") bestaan naast elkaar, maar het algemene beeld blijft gematigd positief. De samenhang tussen de analyses toont dat het draagvlak vooral stijgt wanneer ouders zich beter geïnformeerd voelen: onzekerheid verlaagt vertrouwen, terwijl transparantie dat net versterkt.

Samengevat vormen de resultaten samen een coherent geheel. De **kwantitatieve scores** tonen waar de pijnpunten en sterktes liggen, de **deductieve verwachtingen** worden bevestigd door de correlatie tussen informatie, inhoud en draagvlak, en de **inductieve analyse** verduidelijkt hoe deze cijfers ontstaan in de dagelijkse klaspraktijk.

De kernboodschap is duidelijk: ouders geloven in de meerwaarde van ILD, maar missen zicht op wat er precies gebeurt. Transparantie, consistente leskwaliteit en een herkenbare aanpak kunnen het reeds aanwezige draagvlak aanzienlijk versterken.

- **Informatie ontbreekt structureel**
  Veel ouders weten weinig over de inhoud, organisatie en doelstellingen van ILD.
- **Ouders waarderen het concept, maar missen zicht op de praktijk**
  Het draagvlak is relatief positief, zelfs wanneer kennis beperkt is.
- **Leskwaliteit en leerkrachtstijl wegen sterk door**
  Verschillen tussen leerkrachten leiden tot uiteenlopende ervaringen.
- **Neutraliteit en veiligheid zijn cruciaal**
  Ouders vragen een open, respectvolle en evenwichtige aanpak.
- **Inhoudelijke verwachtingen variëren sterk**
  Ouders willen bredere maatschappelijke thema's, actuele kwesties en ruimte voor kritische reflectie.
- **Klasdynamiek beïnvloedt de beleving**
  Sommige ouders melden spanning of conflicten bij gevoelige onderwerpen.
- **Draagvlak verschilt weinig tussen levensbeschouwingen**
  De significante verschillen liggen vooral bij informatie en inhoud, niet bij de houding tegenover ILD zelf.
- **Er is vraag naar transparantie rond evaluatie**
  Ouders weten vaak niet dat of hoe ILD beoordeeld wordt.

8.2. Wat betekent dit voor de verdere uitrol van ILD?

1. **Versterk informatiestromen naar ouders**
   - Verspreid informatie over ILD: doelen, thema's, aanpak.
   - Communicatie op vaste momenten (bv. start schooljaar, rapport).
   - Korte updates bij projecten of bijzondere lessen.
2. **Investeer in gedeelde professionalisering van leerkrachten ILD/LBV**
   - Focus op moderatie, neutraliteit, omgaan met gevoelige thema's.
   - Uitwisseling van goede praktijken over lesopbouw en klasgesprekken.
3. **Maak de klaspraktijk zichtbaarder en herkenbaarder**
   - Duidelijke uitleg over hoe dialoog wordt opgezet.
   - Ruimte voor ouders om vragen te stellen of suggesties te doen.
   - Transparantie rond evaluatie: wat wordt beoordeeld, waarom en hoe.

9. Slotwoord

Deze ouderbevraging toont dat ILD door veel ouders gezien wordt als een waardevol onderdeel van de vorming van jongeren, **mits duidelijkheid, neutraliteit en kwaliteit gegarandeerd worden**.

Door sterker in te zetten op communicatie, professionalisering en transparantie kan het draagvlak dat nu al aanwezig is verder groeien en kan ILD zich ontwikkelen tot een stabiel, herkenbaar en gedragen deel van de schoolwerking.

10. Bijlage

Quotes

1. Thema INFORMATIETEKORT (koppeling met lage scores Q2–Q4)

- “Ik ben niet op de hoogte over de inhoud van de lessen.”
- “Wij ontvangen van de school of leerkracht absoluut geen info over de werkwijze, inhoud of doelstellingen.”
- “Geen idee wat dit vak/deze lessen inhouden dus kan er mij niet over uitspreken.”
- “Eerste keer dat ik hiervan hoor.”
- “Te weinig info om deftig op te antwoorden.”
- “Ik weet niets over de inhoud of hoe de les wordt gegeven.”

2. Thema INHOUD & ORGANISATIE (koppeling met lage scores Q5–Q6)

- “Onderwerpen mogen ruimer en meer over de andere godsdiensten gaan.”
- “Er mag meer variatie zitten in de lessen, er worden vaak dezelfde onderwerpen/thema’s herhaald.”
- “Er mag gerust meer ILD gegeven worden en met een bredere kijk naar het leven en maatschappij nu.”
- “Meer info over inhoud en beoordelingswijze welkom.”
- “Soms geen les door afwezigheid leerkracht.”
- “Te veel films, te weinig dialoog.”

3. Thema DRAAGVLAK (link met hogere scores Q8–Q10)

Positieve citaten:

- “Een echte aanrader, heel leerrijk, ze leren filosoferen, nadenken over thema’s, hun mening vormen.”
- “Prima initiatief, zeker verderzetten en verder uitwerken!”
- “Dit lijkt mij een broodnodig onderdeel in het lessenpakket!”
- “Waardevol, een meerwaarde om hier aandacht aan te besteden.”
- “Dialoog verruimt de blik, leerlingen leren respectvol omgaan.”

Kritische citaten:

- “Godsdienst (in al zijn vormen) heeft in mijn ogen geen plaats op school.”
- “Zedenleer of ILD is voor ons een overbodige les.”

4. Thema LEERKRACHTKWALITEIT (sterke invloed op draagvlak)

Positieve citaten:

- “Mr [geanonimiseerd] is TOP.”
- “Ik apprecieer meneer[geanonimiseerd], hij zet leerlingen aan tot denken en argumenteren.”

Negatieve citaten:

- “Veel hangt af van het engagement van de leerkracht (dit jaar een ramp – vorig jaar top).”
- “De lessen zijn chaotisch, de leerkracht heeft de lessen niet in de hand en van dialoog is nauwelijks sprake.”
- “De mening van de leerkracht wordt opgedrongen.”

5. Thema NEUTRALITEIT & VEILIGHEID (link met Q9–Q10)

- “Laat religie thuis en algemene ethische waarden in de school.”
- “Het belangrijkste is dat pluralisme niet theoretisch blijft maar in praktijk wordt omgezet, zodat elk kind zichzelf kan zijn.”
- “De dialoog moet neutraal zijn; meningen mogen niet veroordeeld worden.”
- “Invulling kan neutraler en meer in dialoogvorm.”

6. Thema RELIGIEUZE SPANNING (sterke verklarende factor bij lage scores)

- “Mijn zoon heeft geen positieve ervaringen; de lessen leiden tot conflicten en discussies.”
- “Respect is belangrijk, maar mijn kind komt soms gefrustreerd thuis door vooroordelen in de klas.”
- “Onaangename ervaring door respectloze uitspraken van leerlingen van islamitische godsdienst, niet gecounterd door de leerkracht.”
- “Onacceptabel dat mijn kind Islam krijgt.”
- “Te veel over godsdiensten in zedenleer.”

7. Thema MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE (positief draagvlak)

- “Belangrijk in deze tijd van oorlogen en racisme.”
- “Mag uitgebreider aan bod komen in een wereld zoals vandaag.”
- “De horror mag niet vergeten worden.” (bedoeld: geschiedenis, extremisme)

8. Thema OUDERBETROKKENHEID (structureel laag)

- “Als ouder te weinig op de hoogte.”
- “Heldere communicatie zou gewaardeerd worden.”
- “Ouderparticipatie zou een bijdrage zijn aan de dialoog.”

9. Thema IMPACT OP LEERLINGEN

- “Mijn dochter is enthousiast over de dialoog.”
- “Mijn kind komt met interessante verhalen thuis.”
- “Het heeft geen positief imago bij mijn kind.”